

Amasya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
8(1), 125-161, 2019
Özgün araştırma makalesi

<http://dergi.amasya.edu.tr>

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi**

Elif Bulaç^{1,*} ve Murat Kurt²

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye

²Amasya Üniversitesi, Türkiye

Alındı: 26.02.2019 - Düzeltildi: 19.05.2019 - Kabul Edildi: 23.05.2019

Atf: Bulaç, E. ve Kurt, M. (2019). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 125-161.

Öz

Son yüzyılda bilim ve teknolojiye yaşanan değişim ve gelişmelere paralel olarak bireylerin sürece ayak uydurabilmesi kaçınılmaz bir hal almıştır. Bu süreçte bireyler yeni bilgi ve becerileri öğrenmeye gereksinim duymaktadırlar. Bireylerin gereksinim duydukları bu bilgi ve becerileri edinmeleri yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini incelemek ve yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma karma yöntem desenlerinden açılımlayıcı sıralı desen kullanılarak yürütülmüştür. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme

*Sorumlu Yazar: Tel.: 0 532 0606505, E-posta: bulacelif@gmail.com

**Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

ISSN: 2146-7811, ©2019

eğilimlerini belirlemek amacıyla, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 4. sınıfta öğrenim gören 394 öğretmen adayına "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" uygulanmıştır. Ölçeğe katılmış olan öğretmen adayları arasından, seçkisiz örnekleme yöntemi ile cinsiyet ve öğrenim gördükleri program dikkate alınarak seçilen 40 öğretmen adayı ile araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiş ve veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen nicel verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının eğilimleri orta seviyenin üstünde çıkmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri anne eğitim durumları, baba eğitim durumları ve okul başarı not ortalaması değişkenleri göre anlamlı bir farklılık göstermezken cinsiyet, öğrenim gördükleri program, öğrenim gördükleri programı tercih etme durumları, lisansüstü çalışma yapmak istemeleri ve internetten günlük faydalanma durumları değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Görüşme formundan elde edilen veriler doğrultusunda öğretmen adaylarının öğrenmeye istekli, meraklı ve yaşam boyu öğrenmelerini sürdürmek için çabalayan bireyler oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Yaşam Boyu Öğrenme, Öğrenme Eğilimleri

---

Giriş

Eğitim kişiyi belirli bir alanda yetiştirmeyi ve geliştirmeyi hedefler. Öğretim ise herhangi bir meslek, sanat veya iş için gerekli bilgi ve becerilerin sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu iki kavram arasındaki farklılık öğretimin, iş meslek ve sanat konuları ile sınırlı iken eğitimin ise kişinin insani vasıflarına ve yaşadığı toplumu oluşturan yurttaşlık bilincini aşlamak şeklinde daha geniş kapsamlıdır (Çolakoğlu, 2002).

19. yüzyıl ile modern anlamda devletlerin kurulmasıyla birlikte eğitim devletlerin bir görevi haline gelmiş ve zorunlu eğitim devreye sokulmuştur. Geçmiş nesilin bilgi ve becerilerini yeni nesile aktarması olarak bilinen eğitimin, son yüzyılda

bilim ve teknolojide yaşanan değişim ile yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim bireylerin yaşam süreleri boyunca çok büyük yeniliklerle karşılaşacaklarını göstermektedir. Yaşanan hızlı gelişmeler kişinin almış olduğu eğitimi yaşamı süresince yetersiz kılacaktır. Bu nedenle eğitim, yaşamımız boyunca devam eden bir araştırma süreci haline gelmelidir (Akbaş ve Özdemir, 2002; Beşkaya, Çelik ve Yılmaz, 2015).

Günlük hayatta yaşanan bu değişimler bireyin çevresine uyum sağlamasını zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte birey yeni beceriler edinerek uyum sürecini hızlandırmaktadır. Uyum sürecine yardımcı olan en temel unsur eğitimidir. Eğitim toplumların gelişmesini ve ilerlemesini sağlayan bir araçtır (Karaman ve Aydoğmuş, 2018). Bu noktada bireyin yaşadığı toplumda yeni bilgi ve beceriler edinerek çağa uyum sağlaması “yaşam boyu öğrenme” kavramını ön plana çıkartmaktadır.

Yaşam boyu öğrenme, farklı bir bakış açısıyla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yetkinliklerini geliştirme amacına yönelik yaşamı boyunca katılım sağladığı her türlü öğrenme faaliyetidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

Yaşam boyu öğrenme eğitim sürecinde öğrenme pratikleri kapsayan bir kavramdır. Yaşam boyu öğrenme asla eğitim kurumlarında sunulan eğitimin bir alternatifi değildir. Ancak bu dönemde yaşanan bilgi eksikliklerinin tamamlanması ve üzerine yeni birikimler katılması ve varolan bilginin gelişmesine katkı sağladığını öne sürebiliriz (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009).

Yaşam boyu öğrenme, bireyin tüm yaşamı boyunca öğrenme kapasitesi ile becerilerini geliştiren bir süreçtir. Her bireyin kendini gerçekleştirme seviyesine ulaşması beklenemez. Bu süreçte karşılaşılan zorluklar ve öğrenme sürecini etkileyen farklı etmenler vardır (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012).

Okul döneminde yer alan bireylerin değişen öğrenme ortamlarına ve süreçlerine uyumu öğretmenler ve öğretmenlik eğitimi aşamasında bulunan öğretmen adayları tarafından verilecek eğitime ve uygulamalara bağlıdır (TÜBİTAK, 2005).

Yaşadığımız yüzyılda örgün eğitim kurumlarında geçirilen sürenin yeterli olmadığı bir öğrenme talebi oluşmuştur. Bu nedenle yaşam boyu öğrenmenin bir kavram ve sistem olarak yeniden düzenlenerek toplumsal yaygınlığının artırılması oldukça önemlidir. Bu yönde 21. yüzyıl becerileri dikkate alınarak bireyin kişisel ve mesleki gelişimine yönelik bilinç ve yetkinliğinin sağlanması için faaliyetler düzenlenmesi ve yaşam boyu öğrenme programlarının nitelikleri ve programlara erişimin artırılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu "2023 Eğitim Vizyonu" belgesinde atılacak adımlar açıklanmıştır (MEB, 2018). Yaşam boyu öğrenme, ülkemizin 2023 Eğitim Vizyon Belgesi'nde yer alan önemli hedeflerdendir. Yapılan bu çalışma öğretmen adaylarının yaşam boyu eğilimlerinin düzeyini belirleyip yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adayları hakkında bilgiler edinmemiz atılması gereken adımlara yön verebilmek adına büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çeşitli değişkenlere göre değişimini ve öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda;

1-) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir?

2-) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, öğrenim görmüş oldukları programı tercih etme durumu, okul başarı not ortalaması, lisansüstü çalışma yapma isteği ve günlük internette faydalanma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3-) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri nasıldır? sorularına cevaplar aranmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma hem nitel hem de nicel verilerin kullanıldığı bir çalışma olduğundan karma yöntem desenlerinden açımlayıcı sıralı desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı sıralı desenin amacı nicel verilerle elde edilen ilişkileri nitel aşamayı uygulayarak açıklığa kavuşturmadır. Bu desen iki aşama halinde uygulanır. İlk aşama araştırma sorusunu esas olarak cevaplayacak nicel verilerin toplanmasıyla başlar. İkinci aşamada nitel veriler toplanır ve toplanan veriler nicel sonuçların açıklanmasına yardımcı olacak şekilde yorumlanır (Creswell ve Crack, 2018).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 394 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımlarına ilişkin veriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	282	71,6
Erkek	112	28,4

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları programa göre dağılımına ilişkin veriler ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının okudukları programa göre dağılımları

Program	f	%
Sınıf Öğretmenliği	37	9,4
Fen Bilgisi Öğretmenliği	63	16,0
Okul Öncesi Öğretmenliği	29	7,4
Türkçe Öğretmenliği	38	9,6
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	45	11,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	41	10,4
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	36	9,1
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	35	8,9
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	39	9,9
İngilizce Öğretmenliği	31	7,9

Araştırmanın nitel boyutunda 40 öğretmen adayı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar her programdan 4 kişi olacak şekilde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Görüşmeye katılan öğretmen adayları araştırmanın nicel boyutunda da yer alan öğretmen adayları arasından seçilmiştir. Görüşmeye katılan kişiler öğretmenlik programlarının her birinden 2 erkek öğretmen adayı ve 2 kadın öğretmen adayı olmak üzere 40 öğretmen adayından oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda Coşkun (2009) tarafından geliştirilen “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” uygulanmıştır. Nitel boyutta ise araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile verilerin toplanması sağlanmıştır.

Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği

Ölçek, demografik bilgiler, kişisel düşünceler ve kişilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik veri sağlayan maddeler olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği bölümü; sırasıyla motivasyon, sebat,

öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 27 maddeden oluşan bu ölçek “çok uyuyor, kısmen uyuyor, çok az uyuyor, çok az uymuyor, kısmen uymuyor, hiç uymuyor” şeklinde 6’ lı likert tipindedir. Yapılan hesaplamalarla ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,91 olduğu belirlenmiştir (Coşkun, 2009).

Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına baktığımızda motivasyon 0,85, sebat 0,80, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk 0,84 ve merak yoksunluğu alt boyutu 0,88 olarak belirlenmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda 9 soru içermektedir. Görüşme formunda yer alan soruların belirlenmesinde ilgili literatür taraması yapılmış olup konuyla ilgili araştırmalar incelenerek sorular oluşturulmuştur. Görüşme soruları hazırlanırken ölçekte yer alan maddelerden de yararlanılmıştır. Hazırlanan sorular hakkında uzman görüşüne başvurularak görüşmede sorulacak sorulara son şekli verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veriler, 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında toplanmıştır. “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” 16-27 Nisan 2018 tarihleri arasında uygulanmıştır. Görüşmeler 7-31 Mayıs 2018 tarihleri arasında öğretmen adaylarından randevular alınarak üniversitede bulunan boş bir derslikte gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların izni doğrultusunda görüşmeler yazıya geçilmek üzere ses kaydı altına alınmıştır. Görüşmeler bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Her görüşme yaklaşık 10-20 dakika arasında sürmüştür. Gerekli görülen durumlarda verileri teyit amaçlı ikinci ve üçüncü görüşmeler de yapılmıştır (Creswell ve Clark, 2018).

Verilerin Analizi

Elde edilen nicel veriler SPSS paket program ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler için öncelikle normallik testleri yapılmıştır. Grupların normal dağılım göstermemesi sebebiyle Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis H Testi ve Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilerek öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ne seviyede olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler ise betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Verilerin analizinde katılımcıların görüşlerini yansıtmak geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla sık sık öğretmen adaylarından alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Nicel Bulgular

Öğretmen adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'nden almış oldukları puanlara ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 3'te açıklanmıştır.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğine ilişkin bulgular

Ölçek Boyutları	N	$\bar{x}$	SS
Motivasyon Alt Boyutu	394	5,16	0,72
Sebat Alt Boyutu	394	4,60	0,92
Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk Alt Boyutu	394	4,72	1,19
Merak Yoksunluğu Alt Boyutu	394	4,44	1,16
Genel	394	4,70	0,76

Tablo 3'te sunulan verilen incelendiğinde; öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldığı puanların genel ortalamasının $\bar{x}=4,70$ olduğu, motivasyon alt

boyutunun $\bar{x}=5,16$, sebat alt boyutunun $\bar{x}=4,60$, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt boyutunun $\bar{x}=4,72$, merak yoksunluğu alt boyutunun ise $\bar{x}=4,44$ olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının ortanın üzerinde bir puana sahip olduğu, en yüksek ortalama puana motivasyon alt boyutunda sahip iken en düşük ortalama puana ise merak yoksunluğu alt boyutunda sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyete göre farklılığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere ilişkin veriler Tablo 4'te açıklanmıştır.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıraların Toplamı	U	Z	p
Kadın	282	216,58	61074,50	10412,50	5,28	0,000*
Erkek	112	149,47	16740,50			
Toplam	394					

* $p<0,05$

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($U=10412,50$; $p=0,000$, $p<0,05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında kadın öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının okudukları programa göre eğilimlerini belirlemek için yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının okudukları programa göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin karşılaştırılması

Program	N	Sıra Ortalaması	sd	p
Sınıf Öğretmenliği	37	191,80	9	0,011*
Fen Bilgisi Öğretmenliği	63	215,52		
Okul Öncesi Öğretmenliği	29	185,74		
Türkçe Öğretmenliği	38	214,55		
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	45	227,88		
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	41	217,06		
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	36	174,56		
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	35	158,73		
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	39	147,72		
İngilizce Öğretmenliği	31	220,87		

*p<0,05

Tablo 5'te sunulan veriler incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin okudukları programa göre anlamlı şekilde farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır (p<0,05). Farklılığın hangi programlar arasında gerçekleştiğini belirlemeye yönelik yapılan analizler sonucunda farklılığın İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adayları ile Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adayları arasında İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü programı tercih etme durumlarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri

Tercih Etme Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	p
İsteyerek	309	207,16	2	0,006*
İstemeyerek	68	164,15		
Diğer	17	155,35		

*p<0,05

Tablo 6'da sunulan veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının okudukları programı tercih etme durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Oluşan anlamlı farklılığın okuduğu programı isteyerek tercih eden öğretmen adayları ile okuduğu programı istemeyerek tercih etmiş öğretmen adayları arasında okuduğu programı isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının, lisansüstü eğitim yapma isteklerine göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin farklılığını tespit etmek için yapılan analiz sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 7'de açıklanmıştır.

Tablo 7. Öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapma isteklerine göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin karşılaştırılması

Lisansüstü Eğitim Yapma İsteği	N	Sıra Ortalaması	Sıraların Toplamı	U	Z	p
Evet	223	226,91	506000,0	12509,00	5,854	0,00*
Hayır	171	159,15	27215,0			

* $p<0,05$

Tablo 7'de sunulan veriler incelendiğinde, lisansüstü eğitim yapmak isteyen adaylarla lisansüstü eğitim yapmak istemeyen adayların arasında lisansüstü eğitim yapmak isteyen adaylar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu durumda öğretmen adayları için lisansüstü eğitim yapma isteğinin yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının internetten faydalanma durumlarınının adayların yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen adaylarının internetten faydalanma durumlarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin karşılaştırılması

İnternette Faydalanma Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	p
0-30 dk.	4	139,38	3	0,004*
30 dk.-1 saat	23	245,83		
1-2 saat	120	219,32		
2 saat ve üzeri	247	183,34		

*p<0,05

Tablo 8'deki veriler incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları toplam puanların öğretmen adaylarının internetten faydalanma durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Oluşan anlamlı farklılığın hangi durumlar arasında olduğuna bakıldığında günlük 30 dk-1 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adayları ile 2 saat ve üzeri saat internetten faydalanan öğretmen adayları arasında 30 dk-1 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer farklılığın ise 1-2 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adayları ile 2 saat ve üzeri internetten faydalanan öğretmen adayları arasında 1-2 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin anne eğitim durumu ($p=0.303$; $p>.05$), baba eğitim durumuna ($p=0.646$; $p>.05$), okul başarı not ortalamalarına ($p=0.113$; $p>.05$) göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Nitel Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler nitel veri analizine uygun olarak betimsel analizleri yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde öncelikle öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramının onlar için ne ifade ettiği üzerinde durulmuştur. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramının genel olarak ne ifade ettiğine

ilişkin yanıtları ve bu yanıtların frekans dağılımları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Yaşam boyu öğrenme kavramının ne ifade ettiği

Yaşam boyu öğrenme kavramı:	f
Doğumdan ölüme kadar olan öğrenme	15
Öğrenmenin yaşam boyu devam etmesi	12
Hayatın her alanında öğrenmenin devam etmesi	10
Öğrenmenin her yaşta geçerli olması	9
Yeni bilgi ve beceriler kazanmak	5
Farkında olmadan öğrenme	4
Öğrenilen bilgilerin hayatın her alanında uygulanması	2
Görüşler Toplamı	57

Tablo 9’da görüldüğü gibi, yaşam boyu öğrenmenin genel olarak ne ifade ettiğine ilişkin görüşler arasında en sık tekrarlanan görüş, yaşam boyu öğrenmenin doğumdan ölüme kadar olan öğrenme olduğudur. Buna yönelik Okul Öncesi Öğretmenliği programında öğrenim gören 19 nolu öğretmen adayının görüşleri şu şekildedir:

“...yaşam boyu öğrenme deyince beşikten mezara kadar öğrenmenin devam ettiği ve sadece eğitim kurumlarında değil hayatın her aşamasında demografik özelliklere bakılmaksızın öğrenmenin devam etmesi geliyor.”

Öğretmen adayları genel olarak yaşam boyu öğrenen bir birey olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak bazı öğretmen adayları bu konuda çekimser cevaplar vermişlerdir. İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 12 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Yaşam boyu öğrenme deyince insanın nefes aldığı sürece bir şeyleri öğrenmesi geliyor aklıma. Her zaman yaşam boyu öğrenen bir birey olduğumu düşünmüyorum. Her zaman öğrenmeye çalışıyorum ancak bazen öğrenmelerimi erteleyebiliyorum. Genel olarak araştırmayı seviyorum, öğrenmeye açık biriyim...”

Görüşme sorularının bir diğeri olan “Kişisel gelişim deyince aklınıza ne geliyor?” sorusuna yönelik öğretmen

adaylarının kişisel gelişimin ne ifade ettiğine ilişkin yanıtları ve bu yanıtların frekans dağılımları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Kişisel gelişim kavramının ne ifade ettiği

Kişisel gelişim kavramı:	f
İnsanın kendini her alanda geliştirmesi	26
Varolan seviyeden daha yüksek seviyeye ulaşma	4
Kendini gerçekleştirme	4
Örgün eğitim dışında kendini geliştirme	4
Kişinin sahip olduğu bilgi, beceri ve öğrenmekte olduğu bilgi	1
Hayatı pratikleştirmek	1
Görüşler Toplamı	40

Öğretmen adayları kişisel gelişimi “İnsanın kendini her alanda geliştirmesi” olarak ifade etmişlerdir. Bu ifadeden farklı olarak “Varolan seviyeden daha yüksek seviyeye ulaşma, Kendini gerçekleştirme, Örgün eğitim dışında kendini geliştirme” olarak tanımlamışlardır. İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencisi 23 nolu öğretmen adayının ifadesi şu şekildedir:

“Kişisel gelişim bence insanın kendini her yönden geliştirmesidir. Mesela ben matematik alanında kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Aynı şekilde sporda veya sanatta her alanda insan kendini geliştirirse bu onun kişisel gelişimi olur. İnsanın bir yere ilgisi varsa kendini o alanda geliştirebilir. O alanda yeteneğinin olması gerekli değildir sadece ilgili olması kendini geliştirmesi için yeterlidir...”

Görüşme sorularından bir diğeri olan “Kişisel gelişim bir öğretmen için önemli midir? Neden?” sorusu öğretmen adaylarına sorularak kişisel gelişime verdikleri önem hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Tablo 11. Kişisel gelişimin öğretmen için önemi

Kişisel gelişimin önemi:	f
Öğrenciye faydalı bir öğretmen olabilmek için	14
Farklı alanlarda öğrencilere yol gösterici olmak için	9
Öğretmenin öğrencilere rol-model olması	8
Öğretmenin sınıfında bulunan öğrencilerin gelişimini	5

sağlaması için	
Daha kaliteli bir eğitim için	2
Öğrencilere kendini daha iyi aktarabilmesi için	2
Görüşler Toplamı	40

Öğretmen adaylarının hepsi kişisel gelişimin bir öğretmen için farklı açılardan önemli olduğunu belirtmişlerdir.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencisi 21 nolu öğretmen adayının görüşleri şu şekildedir:

“...önemlidir. Çünkü kişisel gelişime dikkat ederek o doğrultuda bile öğrencilerimize yol göstermemiz gerekiyor. Çocukların kendilerini tanımalarını sağlamamız gerekiyor. Nelere ilgileri olduğunu keşfedip o yolda ilerlemeliler. Bunu sağlamak için biz de kişisel gelişimimize önem vermeliyiz.”

Öğretmen adaylarına sorulan diğer bir soru ise “Kişisel gelişiminizi sağlamak için hangi özelliklere sahip olmalısınız?” sorusudur. Tablo 12’de öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerini sağlamak için sahip olunması gereken özelliklerin ne olduğuna yönelik görüşleri verilmiştir.

Tablo 12. Kişisel gelişim için sahip olunması gereken özellikler

Kişisel gelişim özellikleri:	f
Araştırma yapabilme	18
Meraklı olma	9
Değişime ve gelişime açık olma	5
Temel becerilere (okuma, yazma, konuşma, dinleme) sahip olma	5
Eleştirel düşünceye sahip olma	5
Sabırlı olma	5
İletişim becerilerine sahip olma	3
Yaratıcı olma	2
Düşünme becerisine sahip olma	2
İleri görüşlü olma	1
Görüşler Toplamı	55

Tablo 12’de görüldüğü gibi öğretmen adayları kişisel gelişimlerini sağlamak için çoğunlukla araştırma yapmaları gerektiğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim gören 12 nolu öğretmen

adayı kişisel gelişimini sağlamak için sahip olması gereken özellikleri şu şekilde açıklamıştır:

“Kişisel gelişimimizi sağlamak için öncelikle araştırmacı bir yapıya sahip olmalıyız araştırmayı seven okumayı seven bir yapıda olmalıyız ancak bu şekilde kendimizi geliştirebiliriz...”

Ayrıca öğretmen adayları kişisel gelişimini sağlamak için merakın önemi üzerinde de durmuşlardır. Kişisel gelişimin sağlanması için sahip olunması gerekli olan özellikleri belirten öğretmen adaylarından biri “ileri görüşlü olma”nın üzerinde durmuştur. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 15 nolu öğretmen adayı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Bence sabırlı olmak gerekiyor. Kişisel özveri gerekiyor. İleri görüşlülük de önemli çünkü öğreneceğin bilginin sana ne katacağı, ilerde sana ne ifade edeceği önemlidir.”

Öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine yönelik hangi çalışmalarda bulduklarını öğrenmek için “Kişisel gelişiminiz adına ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar Tablo 13’te belirtilmiştir.

Tablo 13. Adayların kişisel gelişimleri için yaptıkları çalışmalar

Kişisel gelişim için yapılan çalışmalar:	f
Kitap okuma	23
Sanatsal çalışmalarda bulunma	10
Spor yapma	9
Kurslara katılma	9
Seminer, konferans, kongre vb. gibi etkinliklere katılma	9
Yabancı dil öğrenimi çalışmaları	5
İnternette vakit geçirme	5
Sosyalleşme faaliyetlerinde bulunma	3
Bilmediği bir konuyu araştırma	2
Görüşler Toplamı	75

Tablo 13’te sunulan veriler incelendiğinde öğretmen adayları kişisel gelişimleri adına çoğunlukla kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlığı öğrencisi 25 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Kişisel gelişimim adına kitaplar okuyorum. Sadece bölümümle alakalı kitaplar değil. Kitap okumayı seviyorum. Okuduğum kitaplarda edindiğim bilgileri içselleştirmeye çalışıyorum...”

25 nolu öğretmen adayının görüşlerinden kişisel gelişimine yönelik birçok çalışma yaptığını anlıyoruz ve bu konuda çabaladığını, çevresindeki etkinliklere ve kurslara katılmak için istekli olduğunu anlıyoruz bu da yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu gösteriyor.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programında okuyan 22 nolu öğretmen adayı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben dil öğrenmeye çok meraklı bir insanım. Bunu kendi çabalarım ile gerçekleştiriyorum. Elbette ki ilkokul ve lisede dil eğitimi alıyoruz. Ama bu dil eğitimini yeterli görmüyorum. İngilizce ve İtalyancaya karşı bir ilgim var...”

Avrupa Eğitim ve Kültür Komisyonu'nun yaşam boyu öğrenme becerilerinden olan yabancı dillerde iletişim becerisine göre birey yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olan yabancı dil öğrenimini hedeflemelidir (Commission/EACEA/Eurydice, 2017). Görüşlerini incelediğimiz öğretmen adayının bu beceriyi kazanmaya yönelik çalışmalarda bulunduğunu görüyoruz. Bu doğrultuda İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören bu öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek olduğu yorumunu yapabiliriz.

Öğretmen adaylarına sorulan bir diğer soru ise “Öğrenmek için neler yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?” dir. Bu sorunun sorulma amacı öğretmen adaylarının öğrenme süreçleri hakkında bilgi edinmektir.

Tablo 14. Öğretmen adaylarının öğrenme yolları

Öğrenme yolları:	f
Merak ettiği konu hakkında araştırma yaparak	16
Öğrenmek istediği konu hakkında çevresindekilerden yardım alarak	12
Not alarak	10
Uygulamalar yaparak	10
Gözlem yaparak	2
Görüşler Toplamı	50

Tablo 14'te öğretmen adaylarının öğrenmek için hangi yollara başvurduklarına dair görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen adayları genel olarak merak ettikleri konuları araştırma yaparak öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programında öğrenim gören 27 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

"İlğimi çeken, merak ettiğim bir konu ise direkt araştırabilirim. Araştırmayı severim. Ancak öğrenmeyi istemediğim zorla bana verilen bir görev veya sorumluluk olduğu zaman burada biraz daha pasif kalırım..."

27 nolu öğretmen adayı öğrenmeyi gerçekleştirirken yaşam boyu öğrenen bireyin özelliklerinden olan merakın üzerinde durmuştur. Araştırma yapmayı sevdiğini belirtmiş ancak zorunlu tutulduğu durumlarda öğrenmeye karşı pasif kaldığını ifade etmiştir. Çevresindekilerin öğrenme sürecine katkısından da bahsetmiştir. Bu nedenle bu öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarına sorulan diğer bir soru ise "Bir konuyu öğrenirken süreç boyunca sahip olunması gereken özellikler nelerdir? Açıklar mısınız?" dır. Tablo 15'te öğretmen adaylarının bu soruya vermiş oldukları yanıtlar ve bu yanıtların frekans dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 15. Öğrenme sürecinde sahip olunması gereken özellikler

Öğrenme sürecindeki özellikler:	f
Araştırma becerisine sahip olma	14
Sabırlı olma	13
Meraklı olma	9
Zihinsel ve bilissel becerilere sahip olma	4
Planlı programlı ilerleyebilme	4
Düşünme becerisine sahip olma	3
İletişim becerisine sahip olma	2
Temel becerilere (okuma,yazma,konuşma,dinleme) sahip olma	2
Zamanı etkili kullanabilme becerisine sahip olma	2
Gerekli motivasyona sahip olma	2
Hedef belirleyebilme	1
Görüşler Toplamı	56

Tablo 15'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğrenme sürecinde sahip olunması gereken özelliklerden en sık tekrarlanan görüşler; öğrenme sürecinde araştırma becerisine sahip olunması, sabırlı ve meraklı bir öğrenen olmaktır. Türkçe Öğretmenliği programında öğrenim gören 31 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Öncelikle konuyu öğrenirken konuya ilgi duymak çok önemli. Bir konuya ilgi duyduğumuz da zihin aktif hale gelir. Zihnimiz merak ettiğimiz konuya yönelir. Aslında öğrenme programları da hep bu şekilde hazırlanır. Dikkat çekme ve gelişme. Daha önceden öğrendiğimiz bilgilerimizi ve yeni öğreneceğimiz bilgileri karşılaştırarak onların bağlantısını kurmamız önemlidir...”

Yukarıda görüşlerine yer verdiğimiz 31 nolu Türkçe öğretmeni adayının öğrenme sürecinde merak unsurunun önemi üzerinde durmuştur. Merak, yaşam boyu öğrenmeyi sağlayan bir güçtür. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi seviye olduğunu düşünebiliriz.

Öğretmen adaylarına görüşme sürecinde sorulan diğer bir soru ise “Bir konuyu öğrenme noktasında eksik olduğunuzu ya da başarısız olduğunuzu düşündüğünüzde neler yaparsınız? Açıklar mısınız?” dir. Öğretmen adayları çoğunlukla pes etmeden o konuyu öğrenmeye çalışacaklarını ifade etmişlerdir.

Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencisi 2 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Öğrendiğim konunun peşini bırakmam gayretli olurum. Sabrederim sabırlı bir insanımdır. Onu öğrenene kadar uğraşırım öğrenme yollarımı değiştiririm farklı yollar denerim...”

2 nolu öğretmen adayı başarısız olduğu bir konuyla ilgili olarak öğrenme yollarını değiştireceğini ve öğrenmeye yönelik çabalayacağını ifade etmiştir. Öğrenme sürecinde karşılaştığı engelin onu yıldırmayacağını anlamış oluyoruz.

İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim gören 11 nolu öğretmen adayı ise eksikliklerini gidermeye yönelik çabalayacağını ifade etmiştir:

“Onun üzerine daha fazla eğilirim. Bir de o konuda yetkin kişilerle bilgi alışverişinde bulunurum. Tek başıma başaramayacağım bir şey ise çevremdeki insanlara sormayı tercih ederim. Konunun üzerine daha fazla odaklanarak eksik olduğum yerleri kapatmaya çalışırım.”

Genel olarak öğretmen adayları eksik olduğu öğrenmelerinde kendilerini değerlendirip doğru çalışma yöntemi ile eksikliklerini giderme çabasında olduklarını ve gerektiğinde çevresindekilerden yardım alacaklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları çevresindekilerin öğrenme sürecine olan katkılarını önemsemektedirler. Bu durum öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik olumlu bir sonuçtur.

Öğretmen adaylarına sorulan diğer bir soru ise “Öğrencilerinizin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirmeye yönelik neler yapmayı düşünüyorsunuz? Bu becerileri kazandırmak için kendinizi yeterli görüyor musunuz? Yeterli olmadığınızı düşünüyorsanız bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz?” dur.

Tablo 16. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerini ve kişisel gelişimlerini geliştirmeye yönelik yapacakları

Yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimleri f geliştirmeye yönelik yapılacaklar	f
Kendileri tanımalarını ve ilgilerini keşfetmelerini sağlamak	9
Merak etmelerini sağlayıp araştırmaya sevk etmek	9
Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımını sağlamak	8
Kitap okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlamak	4
Her öğrenciye hitap eden etkinlikler tasarlamak	3
Teknolojik gelişmeleri dikkate alarak etkinlikler planlamak	2
Dersi ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmek	2
Yaparak- yaşayarak öğrenmelerini sağlamak	2
Disiplinlerarası bir yaklaşımla ders işlemek	1
Düşünme becerilerini geliştirmek	1
Görüşler Toplamı	41

Öğretmen adayları öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirmek amacıyla onların kendilerini tanıyıp ilgilerini keşfetmeleri için rehberlik

edeceklerini ifade etmişler. Öğretmen adaylarına öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirmek için kendilerini yeterli görme durumları sorulmuştur. Öğretmen adayları çoğunlukla kendilerini yeterli görmemektedirler. Ancak kendilerini geliştirmek için çabalayacaklarını ifade etmişlerdir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 16 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Öğrenci sürekli iletişim halinde olduğu için zaten yaşam boyu öğrenme halindedir. Aslında öğrenci bunun istemedende kazanmış oluyor. Ama benim bunları geliştirmem gerekiyorsa kişisel gelişimin ilk basamağı olan kendini tanımayı öğrencilere kaoratmalıyım. Öğretmen rehberdir. Öğrencinin kendini tanmasına rehberlik etmeliyim. Bu süreçte onun yanında olmalıyım öğrencinin kişisel yeteneklerini belirlemeye yönelik faaliyetler düzenlemeliyim...”

16 nolu öğretmen adayı kişisel gelişimde bireyin kendini tanmasının önemi dair bilgiler vererek öğrencisine rehberlik edeceğini ifade etmiştir. Ayrıca bireyin iletişim halinde olmasının yaşam boyu öğrenmesine katkı sağladığını belirterek yaşam boyu öğrenmenin kontrolü dışında gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu öğretmen adayına gelecekte öğrencilerinin kişisel gelişim ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmede kendini yeterli görüp görmediği sorulmuştur. Kendini eksik gören öğretmen adayının bu eksikliklerini kapatmak için neler yapabileceği sorulmuştur.

Bu soruya ise *“Dediğim gibi finansal okuryazarlık alanında kendimi eksik hissediyorum. Bu alana dair araştırmalar yaparım. İlk önce anlamını öğrenmeye çalışırım. İçeriğini öğrenirim. Bu şekilde yeterli olmaya çalışırım.”* yanıtını vermiştir.

16 nolu sosyal bilgiler öğretmeni adayının görüşlerini ele aldığımızda öğrencilerini kişisel gelişim ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik geliştireceğine ve kendini eksik bulduğu alanlarda geliştireceğini görüyoruz. Bu durum öğretmen adayının yaşam boyu öğrenmesini sürdüreceğini gösterir şekilde yorumda bulunabiliriz.

Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören 8 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...öğrenme sadece okuldaki dört duvarın içinde gerçekleşen bir şey değildir. Bu içinde bulunduğum ortama bağlı. Mesela merkez’de bulunan bir okulda olsam, eğer imkanım varsa çocukların sosyal etkinliklere ve kültürel faaliyetlere katılmalarını sağlarım. Öğrenme sadece okuldaki dört duvarın içinde gerçekleşen bir şey değildir. Öğrencimi farklı bilgiler ile karşı karşıya bırakarak merak etmesini sağlamalıyım.”

8 nolu öğretmen adayı her yerde gerçekleşeceği belirterek yaşam boyu öğrenemey dikkat çekmiştir. Aynı öğretmen adayı bu konuda kendini yeterli görüp görmemesine yönelik bir soru yöneltilmiştir. Öğretmen adayı henüz mesleğe başlamadığını dile getirerek konu hakkında görüşünü belirtmemiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başlamamış olmaları onları bu konuda yetersiz hissetmelerine neden olabilmektedir.

Sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören 7 nolu öğretmen adayı ise kendini yeterli görmediğini bu konuda yapacaklarını şu şekilde ifade etmiştir:

“Yeterli olmadığım yerleri görüyorum. Bunun içinde kendimi olabildiğince geliştirmeye çalışıyorum. Kimsenin kusursuz olduğunu düşünmüyorum. Öğrenmenin yaşı yoktur. Bugün öğrenmek için gerekli görmediğim bir şeyi yarın öğrenmem gerekebilir. Öğrenmekten veya kendimi geliştirmekten kesinlikle çekinmem.”

7 nolu öğretmen adayı kendini geliştirme noktasında “öğrenmenin yaşı yoktur” vurgusu yaparak yaşam boyu öğrenmeye dikkat çekmiştir. Bu öğretmen adayı yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu eğilimdedir diyebiliriz. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 35 nolu öğretmen adayı ise yeterli olmamasına yönelik şu açıklamaları kullanmıştır:

“4. sınıf öğrencisiyim ama henüz kendimi yeterli görmüyorum. Çünkü henüz gelişimini tamamlamadığımı düşünüyorum. Daha çok okumak daha çok izlemek ve kendimi geliştirmek istiyorum. Uygulama yapmanında bu konuda bana çok şey katacağını düşünüyorum. Sadece son sınıfta uygulama olarak staj derslerimizin bulunmasının yetersiz olduğunu düşünüyorum. 4 yıl boyunca her sene staj eğitimi almamızın daha doğru olduğunu düşünüyorum.”

Genel olarak öğretmen adaylarının görüşlerini incelediğimizde öğretmen adayları yetersiz hissetmektedirler. Öğretmen adaylarının yetersiz hissetmelerine çözüm olarak üniversite öğrenim süreleri boyunca almış oldukları “okul deneyimi” ve “öğretmenlik uygulaması” derslerine verilen önemin artırılması gereğine vurgu yapmıştır.

35 nolu öğretmen adayına verdiği cevap sonrasında şu soru yöneltilmiştir: “Yeterli olmadığını düşünüyorsanız bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz? Öğretmen adayı bu soruyu şu şekilde cevaplamıştır:

“Yüksek lisans yapmayı düşünüyorum çünkü yüksek lisans benim için çok değerli. Önce atanıp sonra yüksek lisans yapmak istiyorum. İlk önce atanmak istememin sebebi sahayı görüp daha sonra akademik çalışmalara yönelmek.”

Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının öğrenme çabasına sahip meraklı bireyler oldukları düşünülmektedir. Demirel ve Akkoyunlu’ nun (2010) öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmalarında da bu araştırmanın sonuçlarına benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonucunun aksine Diker-Coşkun ve Demirel (2012)’in üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmadan elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde yaşam boyu öğrenmeye yönelik öğretmenlerle yapılmış çalışmalar da bulunmaktadır. Ayra ve Kösterelioğlu (2015)’nin yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçek boyutlarından alınan ortalama puanlara göre en yüksek ortalama puanı motivasyon alt boyutundan, en düşük ortalama puana ise merak yoksunluğu alt boyutunda sahip oldukları görülmektedir. Araştırmanın sonuçlarının aksine

Gökyer ve Türkoğlu (2018)'nin üniversite öğrencileri ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada ölçekten alınan en yüksek ortalamanın merak yoksunluğu alt boyutunda olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için yeni bilgi ve becerileri öğrenmeye istekli ve sürekli yeni şeyler öğrenmek isteyen bireyler olduklarını söyleyebiliriz. Ancak zorunlu olmadıkça yeni şeyler öğrenmek istememekte ve merak ettikleri konuyu öğrenmek için vakit ayırmadıkları anlaşılmaktadır. Nitel veri analizinden elde edilen sonuçlarda da öğretmen adayları zorunlu oldukları derse karşı merak duymadıklarını ve bu da öğrenmelerinin olumsuz etkilendiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi düzeyde olması ve motivasyon eğilimlerinin yüksek olması yapacakları meslek açısından değerlendirdiğimizde önemli bir bulgudur. Çünkü bugünkü öğretmen adayları geleceğin öğretmenleridir. Bu bulgu öğretmen adaylarının ileride sergilecekleri öğretmen profilini ön görmemizi sağlayacaktır. Araştıran, sorgulayan, öğrenmeye karşı motivasyonunu yitirmemiş öğretmenler eğitime olumlu katkılar sağlayacaktır.

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzeri anlamlı bir farklılık olup olmadığı belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının ortalama puanları arasında anlamlı bir farka ulaşılmıştır. Kadın öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinden erkek öğretmen adaylarından daha yüksektir. Demirel ve Akkoyunlu (2010)' nun yürütmüş olduğu çalışmada benzer sonuçlar bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar kadın ve erkek öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimi puan ortalamaları arasında kadın öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu araştırmanın sonucunun aksine Tunca, Şahin ve Aydın (2015)'in gerçekleştirmiş oldukları çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadın öğretmen adaylarının erkek

öğretmen adaylarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olması kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkeklere göre daha yüksek seviye de olduğu pek çok çalışmada da belirlenmiştir (Doğan ve Çoban, 2009; Erdamar, Aytaç, Türk ve Arseven, 2016; Yeşil, 2011). Kadın öğretmen adaylarının mesleğe yaklaşımları onların öğrenme motivasyonu ve güdülerini olumlu yönde etkileyerek yaşam boyu öğrenen bireyler olmalarına katkı sağlamış olabilir.

Öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları programa göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri puanı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarından daha yüksektir. Bu araştırmanın sonucunun aksine Duymuş ve Sulak (2018)'in çalışmalarında öğrenim görülen programın yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını tespit etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının anne ve baba eğitim durumlarına göre yaşam boyu eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Öğretmen adaylarının öğrenim görmüş oldukları bölümü tercih etme nedenleri değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı öğrenim görmüş oldukları programı isteyerek tercih edenler, öğrenim görmüş oldukları istemeyerek tercih edenler ve diğer nedenlerle tercih eden öğretmen adayların ölçekten almış oldukları ortalama puanlar arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Analiz sonuçları öğrenim gördüğü programı isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının lehine olacak şekildedir.

Öğretmen adaylarının lisans programını tamamladıktan sonra lisansüstü çalışma yapma istekleri değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup; lisansüstü çalışma yapmak isteyen öğretmen adayları ile lisansüstü çalışma yapmayan

öğretmen adayları arasında lisansüstü çalışma yapmak isteyen öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının okul başarı not ortalaması değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Öğretmen adaylarının internetten günlük faydalanma durumları değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmamasını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının internetten günlük faydalanma durumları değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre günde 30 dk.-1 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adayları ile günde 1-2 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İzci ve Koç (2012) yapmış oldukları çalışmadan elde etmiş oldukları sonuçlar bu araştırma ile benzerlikler taşımaktadır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini değerlendirmeyi amaçladıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının internetten yararlanma durumlarına göre yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Bu bulguya göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini 'internetten yararlananlar' lehine farklılaşmakta olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Özgür (2016)'ün öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ve bilgi okuryazarlığı öz-yeterliklerine ilişkin çalışması sonucunda da günde 5-6 saat süre aralığında internetten yararlanan öğretmen adaylarının ortalama puanının, günde 1 saatten az bir süre internetten yararlanan öğretmen adaylarının ortalama puanından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma da öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramına yükledikleri anlam, kişisel gelişim kavramına yükledikleri anlam, kişisel gelişimin bir öğretmen

için önemi, kişisel gelişimin sağlanmasına yönelik sahip oluması gereken özellikler, öğretmen adaylarının kişisel gelişim faaliyetleri, öğretmen adaylarının öğrenme süreçleri, bu süreçte karşılaştığı engellere karşı sergiledikleri tutumlar, öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişimlerini sağlamak adına neler yapacakları ve bu konudaki yeterliliklerine dair görüşlerine yer verilmiştir. Görüşmelerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin olumlu seviyede olduğu söylenilebilir.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramını “öğrenmenin doğumdan ölüme kadar sürmesi, yaşam boyu devam etmesi, öğrenmenin her alanda gerçekleşmesi, öğrenmenin her yaşta geçerli olması ve farkında olmadan sağlanması” şeklinde açıklamışlardır. Atik-Kara ve Kürüm (2007) sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme kavramıyla ilgili görüşlerini açıklamayı amaçladığı çalışmada da çalışmamıza benzer sonuçlara rastlanmıştır. Sınıf öğretmenleri yaşam boyu öğrenme kavramını “insanın her yaşta her gününde bir şeyler öğrenmesi ve farkında olmadan öğrenme” şeklinde açıklamışlardır.

Öğretmen adaylarının sorulan sorulara vermiş oldukları yanıtlardan yola çıkarak öğretmen adayları kendilerini kişisel ve mesleki olarak geliştirmeye isteklidirler. Ayrıca kişisel gelişimlerine de önem vermektedirler. Kişisel gelişimlerini önemseyen öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin de yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmen adayları yaşam boyu öğrenmenin bir öğretmen için öneminden bahsetmişler ve kendilerinin de bu çabayla yaşamlarını sürdüreceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kendilerini geliştirmiş olmalarının öğrencilerine sağlayacağı fayda konusunda da açıklamalarda bulunup öğrencilerinin de yaşam boyu öğrenmeye karşı olumlu tutumlar sergilemelerine yönelik faaliyetlerde bulunacaklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme algılarının olumlu seviyede olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adayları kişisel gelişimleri adına kitap okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda kitap okuma

alışkanlığı, öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik kendilerini geliştirmelerine katkı sağlaması beklenen bir durumdur. Bu durum öğretmen adaylarının gelecekteki öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırması adına büyük bir öneme sahiptir.

Öğretmen adaylarına başarısızlık durumunda çoğunlukla yılmadan, pes etmeden öğrenmelerini yeniden düzenleyip başarısızlıklarını gidereceklerini ifade etmişlerdir.

Yaşam boyu öğrenen bireyler olabilmek için kişisel gelişimin sağlanması gereklidir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarına kişisel gelişimin sağlanması için gerekli özelliklerin neler olduğu sorulmuştur. Öğretmen adayları bu özelliklerin “araştırma yapma becerisine sahip olmak, meraklı olmak, değişime ve gelişime açık olmak, eleştirel düşünceye sahip olmak, sabırlı olmak, iletişim becerilerine sahip olmak, yaratıcı olmak” olduğunu ifade etmişlerdir. Gedik ve Sarpkaya-Aktaş (2016)’ın öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme hakkındaki görüşlerini belirlemeye amaçladığı çalışmasında benzer sonuçlara raslanmıştır.

Öğretmen adayları öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirebilmeleri için öncelikle kendilerinin yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu çerçevede öğretmenlerin öğrencilerine rol model olması önemlidir. Araştırmamızın bu sonucu alanda yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının bu görüşü Budak (2009)’ın yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme kavramına yönelik açıklamalarda bulunduğu çalışmasındaki verileri karşılar niteliktedir. Budak (2009) yaşam boyu öğrenmenin bireyin gelişimi açısından önemini vurgulayarak yaşam boyu öğrenmeyi bireyin temel eğitim sürecinde kazanması gerektiği üzerinde durmuştur. Temel eğitim sürecinde yaşam boyu öğrenmenin kazandırılması için öğretmenlerin model olması gerektiğini de vurgulamıştır. Aynı şekilde Selvi (2011), öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini belirlediği çalışmasında öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde yerine getirip öğrencilerinin yaşam boyu

öğrenme becerileri geliştirebilmeleri için kendilerinin de yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerektiğini açıklamıştır.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olması ve yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireyler yetiştirebilmeleri, lisans eğitiminde alacakları eğitimle mümkün olabilecektir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının mesleğe aktif olarak başladıklarında öğrencileri için faydalı bir öğretmen olup öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek için çabalayacaklarını öngörebiliriz.

Öğretmen adayları henüz öğretmenlik mesleğine başlamadıklarını dile getirerek öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmede kendilerini yetersiz görmekte-dirler. Ancak kendilerini geliştirmek için çabalayıp yaşam boyu öğrenmelerini sürdüreceklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu söylemi yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi seviyede olduğu ayrıca öğretmen adaylarının sahip olduğu en yüksek ortalama puanın motivasyon alt boyutunda, en düşük ortalama puanın ise merak yoksunluğu alt boyutu olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının bölümlerine göre ise en yüksek puana İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adayları sahipken en düşük ortalama puana sahip olan grubu Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri cinsiyetlerine göre incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin erkek öğretmen adaylarına göre iyi seviyede olduğu, anne ve baba eğitim durumlarına göre incelediğimizde ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma göstermemiştir.

Öğretmen adaylarının okul başarı not ortalamalarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etkisi istatistiksel olarak

anlamalı değildir. Mezuniyet sonrasında lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri düzeyi lisansüstü eğitim yapmak istemeyen öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının günlük internetten faydalanma durumlarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etkisini incelediğimizde ise günlük 30 dk-1 saat aralığında ve 1-2 saat aralığında internetten faydalan öğretmen adaylarının lehine anlamalı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramı hakkında görüşleri incelendiğinde genel olarak "öğrenmenin doğumdan ölüme kadar yaşam boyu sürdüğü" görüşüne sahiptirler. Öğretmen adaylarının kişisel gelişim hakkındaki görüşlerine baktığımızda ise kişisel gelişimi "insanın kendini her alanda geliştirmesi" şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca kişisel gelişimin bir öğretmen için öğrencilerine yol gösteren faydalı bir öğretmen olabilmesi ve öğretmenin rol-model olması açısından değerlendirip öneminden bahsetmişlerdir.

Öğretmen adayları kişisel gelişimlerini sağlayabilmek için meraklı bir birey olup araştırma becerisine sahip olunması gerektiğini görüşlerinde ifade etmiş ve kişisel gelişimleri adına kitap okuma çalışmaları, sanatsal çalışmalar yaptıklarını ve mesleki gelişimleri adına kurs ve seminerlere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının öğrenme yollarına dair sorulan soruya vermiş oldukları cevaplar daha çok araştırma yaparak, çevresindeki insanlardan yardım alarak ve yaparak yaşayarak öğrenmeler gerçekleştirdikleri yönündedir.

Öğretmen adaylarının öğrenme sürecinde karşılaştıkları problemleri çözmek için pes etmeden çaba gösterdiklerini ifade etmiş ve gelecekte öğrencilerinin kişisel gelişimleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini arttırmak için neler yapacakları sorulduğunda genel olarak öğrencilerinin kendilerini tanıma yönünde rehberlik edeceklerini, ders işlerken ya da der dışı etkinliklerle öğrencilerinde merak duygusunu ön plana çıkaracaklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları henüz mezun olmadıkları için öğrencilerinin gelişimlerine sağlayacakları katkı yönünden kendilerini yeterli görmemektedirler.

Öneriler

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini arttırabilmek için şu öneriler geliştirilmiştir:

- Üniversitelerde öğretmen adaylarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik katılabileceği etkinlikler arttırılabilir.
- Öğretmen adaylarının lisans eğitimi sırasında almış oldukları 'topluma hizmet' dersi kapsamında gerçekleştirdikleri sosyal sorumluluk projeleri desteklenerek öğretmen adayları yaşam boyu öğrenmeye yönlendirilebilir.
- Öğretmen adayları lisans eğitimi sonrasında lisansüstü eğitim almaları konusunda bilgilendirilip bu konuda teşvik edilebilir.
- Yaşam boyu öğrenme doğumdan ölüme kadar olan tüm öğrenmeleri kapsadığı için eğitim-öğretim kurumlarında yaşam boyu öğrenmeye yönelik dersler konulabilir.
- Öğretmen adayları lisans eğitimleri süresinde aldıkları 'okul deneyimi' ve 'öğretmenlik uygulaması' derslerinin 1. ve 2. sınıfta da yer alınması sağlanabilir. Bu sayede öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tecrübeleri arttırılması sağlanabilir.

Kaynaklar

- Akbaş, O. ve Özdemir, S. M. (2002). Avrupa birliği'nde yaşam boyu öğrenme. *Milli Eğitim*, 155-156 (2), http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/akbas.htm, Erişim Tarihi: 30.04.2018
- Atik Kara, D. ve Kürüm, D. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramına yükledikleri anlam (Anadolu Üniversitesi örneği). *Sözel bildiri, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.*

- Ayra, M. ve Kösterelioğlu, İ. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki öz yeterlik algıları ile ilişkisi. *Education Sciences*, 10(1), 17-28.
- Beşkaya, M., Çelik, İ. ve Yılmaz, R. (2015). Sınıf öğretmenlerinin inovasyona ilişkin görüşlerinin incelenmesi. 14. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Bildiri Özetleri Kitabı: 141-147. Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Budak, Y. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve ilköğretim programlarının hedeflemesi gereken insan tipi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 693-708.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çolakoğlu, J. (2002). Yaşam boyu öğrenmede motivasyonun önemi. *Milli Eğitim*, 155-156 (2), http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/colakoglu.htm, Erişim Tarihi: 30.04.2018
- Commission/EACEA/Eurydice, E. (2017). Citizenship Education at School in Europe - 2017, Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Coşkun, D. Y. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2018). *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi* (Çev. Ed. Y. Dede ve S.B. Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, M. ve Akkoyunlu, B. (2010). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik algıları. *10 th International Educational Technology Conference*, Bildiriler kitabı: (2) 1126-1133. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Diker Coşkun, Y. ve Demirel M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 108-120.

- Doğan T. ve Çoban A. E. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 153(34), 157-168.
- Duymuş, Y. ve Sulak, S. (2018). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde lisans eğitimi, cinsiyet ve bölümün etkisi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2(3), 58-70.
- Erdamar, G., Aytaç, F., Türk, N. ve Arseven, Z. (2016). The effects of gender on attitudes of preservice teachers towards teaching profession: A Meta-analysis study. *Universal Journal of Educational Research*. 4(2), 445-456.
- Gedik, H. ve Aktaş-Sarpkaya G. (2016). Hayat boyu öğrenmeden yansımalar: öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish Studies*, 11(14), 277-294.
- Göksan, T. S., Uzundurukan, S. ve Keskin S. N. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa birliği'nin yaşam boyu öğrenme programları, 1. *İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu*, Bildiriler kitabı: 143-151. Antalya.
- Gökkyer, N. ve Türkoğlu, İ. (2018). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(2), 125-136.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- İzci, E. ve Koç, S. (2012). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 101-114.
- Karaman, D. ve Aydoğmuş, U. (2018). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri Uşak Üniversitesi Eşme MYO'da bir uygulama. *Neşehir Hacıbektaş Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(1), 23-44.
- MEB. (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. [<http://2023vizyonu.meb.gov.tr>], erişim tarihi:10.10.2018
- Özgür, H. (2016). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ve bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri üzerine

- bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 22-38.
- Selvi, K. (2011). Teacher's lifelong learning competencies, *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 61-69.
- TÜBİTAK. (2005). Vizyon 2023 Teknoloji Öngörü Projesi. Eğitim ve İnsan Kaynakları Sonuç Raporu ve Strateji Belgesi Ankara. [Çevrimiçi:http://www.tubitak.gov.tr/tubitakcontent_files/vizyon2023/eik/EIK_Sonuc_Raporu_ve_Strat_Belg.pdf]. erişim tarihi: 02.09.2018
- Tunca, N., Şahin, S. ve Aydın, Ö. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(11), 432-446.
- Yeşil, H. (2011). Turkish language teaching students' attitudes towards teaching profession. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(1), 200-219.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Investigation of Tendencies of Prospective Teachers towards Lifelong Learning[†]

Elif Bulaç^{1,*} and Murat Kurt²

¹Ministry of National Education, Turkey

²Amasya University, Turkey

Received: 26.02.2019 - Revised: 19.05.2019 - Accepted: 23.05.2019

Citation: Özdemir, Y. and Kiroğlu, K. (2019). Investigation of tendencies of prospective teachers towards lifelong learning. *Amasya Education Journal, 8(1)*, 125-161.

Summary

Problem Statement: With the changes and the developments seen in the world in recent century, it is inevitable for the individual to keep up with the process. In this new process, an individual has to acquire new knowledge and skills. The acquiring new knowledge and skills can be realized through providing them lifelong learning. The aim of this research is to investigate the tendencies of prospective teachers towards lifelong learning and to obtain their opinions it.

Purpose of the Study: The aim of this research is to identify the tendencies of lifelong learning of prospective teachers, the changes of tendencies of lifelong learning according to different variants and the opinions of prospective teachers about lifelong learning.

Method(s): The research was carried on using sequent design method which is one of the methods of mix method. To obtain the opinions of

---

*Corresponding Author: Phone: +90 532 0606505, E-posta: bulacelif@gmail.com;

[†] This study was produced from the first author's master thesis under the supervision of the second author.

ISSN: 2146-7811, ©2019

the prospective teachers towards lifelong learning, 394 prospective teachers attending final year of Amasya Education Faculty are given "Lifelong Learning Tendency Scale". Quasi-structured interview form was used for the interviews with the 40 prospective teachers selected among the teachers who participated in the scale. The prospective teachers given the scale were chosen random sampling method and the others who were interviewed were chosen related to their gender and the departments that they were attending. The tendencies of prospective teachers towards lifelong learning were investigated related to their gender, the department that they were attending, the academic level of their parents, the reason of their department preference, the average of their school success, their willingness to make a career, and using internet daily variables. The obtained data was analysed using SPSS packet program. The descriptive analysis method was used to analyse the obtained qualitative data from the interviews.

Findings and Discussions: At the end of the analysis of the quantitative data obtained from the lifelong tendency scale, it is seen that the tendency of the prospective teachers is above the average. Depending on the obtained data, the tendencies of prospective teachers towards lifelong learning did not show any meaningful difference related to the academic level of their parents and school average points variables whereas there is a meaningful difference related to their gender, the department they are attending, their department preference, willingness of making a career, and using internet daily variables. Related to the data obtained from the interview form, it is seen that the prospective teachers are eager and curious to learn something new about life long learning and they are the individuals who sustain such a learning throughout their life.

Conclusions and Recommendations: It is determined that the prospective teachers', who participate the research, lifelong learning tendencies are at a good level. Depending on the obtained data, it is seen that the prospective teachers are curious individuals with learning effort. We can say that the prospective teachers are eager to learn something new to improve themselves. It is understood that they do not want to learn something new unless required and they do not spend time to learn a subject that they are curious about. To increase the tendencies of lifelong learning of prospective teachers, it can be increased the activities at universities about the attention and

needs of prospective teachers. It can be evaluated again the contents of the subjects, such as The Application of Social Service Lesson, School Experience and The Application of Teaching Courses, that are taken by the prospective teachers during their undergraduate level.

Keywords: Prospective Teachers, Lifelong Learning, Tendencies Towards Learning